
ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΜΟΡΦΟΥΜΕΝΟΥ

Συγγραφική Ομάδα

Θεοφάνης Βαλμάς, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Αγάθη Γεωργιάδου, Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Παναγιώτης Πήλιουρας, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Μαρία Σαλαγιάννη, Σχολική Σύμβουλος Προσχολικής Αγωγής
Μιχάλης Σαλίχος, Σχολικός Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Κατερίνα Σκιά, Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Συντονίστρια της Ομάδας

Αγάθη Γεωργιάδου, Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Εποπτεία

Γιώργος Μπαγάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου,
Πρόεδρος του Ο.Ε.Π.Ε.Κ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ (Ο.ΕΠ.ΕΚ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Πράξη: «Εισαγωγική Επιμόρφωση Νεοδιοριζόμενων Εκπαιδευτικών έτους 2011-2012»

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1: «Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 8 περιφέρειες Σύγκλισης»

&

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2: «Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 3 περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου»

&

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: «Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 2 περιφέρειες Σταδιακής Εισόδου»

ΤΟ ΕΡΓΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Υπεύθυνος έργου: Παντελής Βουλτσιδης, εκπαιδευτικός

Εικόνα εξωφύλλου: Δήμα Κωνσταντίνα, 51^ο ΓΕΛ Αθήνας

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
II. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΦΑΣΕΙΣ, ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΦΑΣΗ	8
III. ΤΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	9
IV. ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ	10
V. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	11
A΄ ΦΑΣΗ	11
1ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Αρχές διοίκησης και οργάνωσης της εκπαίδευσης	11
2ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Βασικές αρχές διαχείρισης σχολικής τάξης	12
3ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης, εκπόνηση σχεδίου μαθήματος - μοντέλα διδασκαλίας και στρατηγικές που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή και αυτενέργεια των μαθητών	15
4ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας	16
5ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Η αξιολόγηση ως παιδαγωγική πράξη και ερευνητική διαδικασία σε σχέση με τον μαθητή και το διδακτικό έργο	19
6ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη	20
B΄ ΦΑΣΗ	22
Γ΄ ΦΑΣΗ	23
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	25
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	27

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μία από τις βασικότερες και σημαντικότερες μορφές επιμόρφωσης είναι αυτή της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Η Εισαγωγική Επιμόρφωση στις περισσότερες χώρες-μέλη της Ε.Ε. είτε ενσωματώνεται στις πανεπιστημιακές σπουδές ως ειδίκευση στην εκπαίδευση είτε παρέχεται από θεσμοθετημένα Ινστιτούτα ή Ακαδημίες με διειστικές ή μονοειστικές σπουδές (Π.Ι., 2009). Στη χώρα μας η εισαγωγική επιμόρφωση υλοποιείται από τα 16 Π.Ε.Κ. που λειτουργούν στην ελληνική επικράτεια υπό την καθοδήγηση του Ο.Ε.Π.Ε.Κ.¹ και είναι διάρκειας εκατό (100) ωρών.

Βασικός σκοπός του Προγράμματος της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης είναι να διευκολύνει την ομαλή ένταξη των επιμορφουμένων εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση, προσφέροντάς τους τα απαραίτητα εφόδια που αφορούν στο επιστημονικό μέρος και τη διδακτική μεθοδολογία των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και τις οργανωτικές δομές του εκπαιδευτικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί θα έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν την εκπαίδευση έχοντας κατά νου ως βασικούς άξονες την ανθρωποκεντρική θεώρηση της παιδείας, την ψηφιακή σύγκλιση, τη διασύνδεση παιδείας και πολιτισμού, τη συσχέτιση παιδείας και περιβαλλοντικών δράσεων (αιφόρος ανάπτυξη), καθώς και τη δημιουργική αξιοποίηση της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας.

Από το 1992 που ορίστηκε ως υποχρεωτική για τους νεοδιόριστους εκπαιδευτικούς² και (προαιρετική για τους αναπληρωτές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, πολλά έχουν αλλάξει στο περιεχόμενο και τη λειτουργία της³. Στα πρώτα χρόνια, πριν από τον διαγωνισμό του Α.Σ.Ε.Π. για τους εκπαιδευτικούς, υπήρχε ανάγκη στα Προγράμματα να διατίθενται πολλές ώρες για τη θεωρία (θεωρίες μάθησης, ψυχοπαιδαγωγικά θέματα κ.ά.)⁴. Τα τελευταία χρόνια, όμως, στα περισσότερα προγράμματα εισαγωγικής επιμόρφωσης, μετά από πολλές έρευνες που έγιναν, στις οποίες οι νεοδιοριζόμενοι δήλωναν σε συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια ότι δεν επιθυμούσαν να παρακολουθούν θεωρητικά μαθήματα αποπλαισιωμένα από τη σχολική πράξη⁵, η έμφαση μετατοπίστηκε από τη θεωρία στη διδακτική πράξη και εμπλουτίστηκε με εικονικές και δειγματικές διδασκαλίες⁶.

Νεότερες έρευνες στην Ευρώπη και στη χώρα μας καταδεικνύουν ότι το σημαντικότερο δεν είναι να αγνοηθεί η θεωρία, της οποίας η συνεισφορά είναι αδιαμφισβήτητη, και να προσφύγουμε απλά στον εμπειρισμό, αλλά να αναζητηθούν τρόποι με τους οποίους η θεωρία :

- θα συνδεθεί με τη διδακτική πράξη
- θα οδηγεί στον κριτικό στοχασμό και
- θα συμβάλει στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.

Μεγάλη έμφαση επίσης δίνεται στις ενεργητικές συμμετοχικές μορφές επιμόρφωσης που προωθούν τη διερευνητική προσέγγιση των εκπαιδευτικών ζητημάτων μέσω βιωματικών τρόπων διδασκαλίας και αξιοποιούν αναστοχαστικές διαδικασίες.

1 Για τα Π.Ε.Κ. που λειτουργούν στην Ελλάδα, βλ. http://www.oepek.gr/pdfs/PEK_info.pdf.

2 Π.Δ. 250/1992 (ΦΕΚ 138 Α').

3 Για μια ιστορική αναδρομή στον θεσμό της εισαγωγικής επιμόρφωσης, βλ. http://www.primedu.uoa.gr/journal/greek/issue_3/pdf/kapsalis.pdf.

4 Βλ. σχετικά: άρθρο 17 του Ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 τ. Α'), άρθρο 22 παρ. 3 του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247 Α') και του Π.Δ. 250/1992 (ΦΕΚ 138 Α'), όπως τροποποιήθηκε με τα Π.Δ. 101/1994 (ΦΕΚ 78 τ. Α'/13.5.1994), 145/1997 (ΦΕΚ 127 τ. Α'/26.6.1997) και 45/1999 (ΦΕΚ 46 τ. Α'/11.3.1999), 45/1999 (ΦΕΚ 46 τ. Α'/11.3.1999).

5 Βλ. σχετικά την πρόταση του Π.Ι. βασισμένη στην επεξεργασία των ερωτηματολογίων των επιμορφουμένων στο: http://www.pi-schools.gr/paideia_dialogos/prot_epimorf.pdf.

6 Βλ. Φ.Ε.Κ. για την εισαγωγική επιμόρφωση από το 2003-2004 και εξής.

Από το σχολικό έτος 2010-11 δημιουργήθηκε από τον Ο.Ε.Π.ΕΚ. Ομάδα Εργασίας για την Εισαγωγική Επιμόρφωση, η οποία ανέλαβε μια σειρά από πρωτοβουλίες με στόχο να συμβάλει στον καλύτερο σχεδιασμό, την αρτιότερη οργάνωση και την αποτελεσματική εφαρμογή της μέσα στο υφιστάμενο πλαίσιο. Πρωτοβουλία της Ομάδας αποτελεί και ο *Οδηγός Επιμορφωμένου*, ο οποίος στοχεύει στην ενημέρωσή σας σχετικά με το πλαίσιο και το περιεχόμενο του επιμορφωτικού Προγράμματος. Ο παρών Οδηγός είναι εμπλουτισμένος και δίνει έμφαση στον βιωματικό τρόπο επιμόρφωσης και στην ενεργητική σας εμπλοκή στο πρόγραμμα. Πρόθεση της ομάδας σχεδιασμού είναι, όντας ενήμεροι για το ακριβές θεματικό περιεχόμενο της επιμόρφωσης, για τον ρόλο των επιμορφωτών και τις επιθυμητές επιμορφωτικές τεχνικές που αυτοί καλούνται να εφαρμόζουν, να είστε σε θέση να αξιολογήσετε το πρόγραμμα και τον βαθμό στον οποίο αυτό ανταποκρίνεται στο σκεπτικό του σχεδιασμού του.

Στόχοι του Προγράμματος είναι:

- Να αναδείξει τις προσδοκίες και τις επιδιώξεις σας και να σας βοηθήσει να συνειδητοποιήσετε την αξία του αναστοχασμού και την πολύτιμη συμβολή της επιστημονικής γνώσης στη διδακτική πράξη.
- Να σας καλλιεργήσει την επιθυμία να αξιοποιείτε την υπάρχουσα γνώση και να την εμπλουτίζετε με την προσωπική σας συμβολή.
- Να σας δημιουργήσει ερευνητική διάθεση για τη σχολική πραγματικότητα όχι με την έννοια της ακαδημαϊκής έρευνας αλλά να σας κάνει ικανούς να θέτετε ερωτήματα και να αναζητείτε απαντήσεις σε αυτά.
- Να σας ενθαρρύνει να βγείτε από τα στενά πλαίσια της προσωπικής σας πρακτικής και να δημιουργήσετε συνεργασίες εντός και εκτός σχολείου.
- Να σας υποστηρίξει ουσιαστικά στα πρώτα βήματα της επαγγελματικής σας σταδιοδρομίας.

Αναλυτικότερα τα ζητήματα που συμπεριελήφθησαν στο Πρόγραμμα Εισαγωγικής Επιμόρφωσης, αφορούν:

- στην ενημέρωσή σας γύρω από τις καινοτομίες των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων και των μαθημάτων που διδάσκετε
- στην πληροφόρησή σας γενικότερα για τη βασική νομοθεσία που αφορά τους εκπαιδευτικούς και τη σχολική μονάδα, καθώς και την εκπαιδευτική πολιτική
- στη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη
- στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της διδασκαλίας, την αξιοποίηση του ψηφιακού και έντυπου εκπαιδευτικού υλικού, τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων και των παιδαγωγικών μεθόδων
- στην παροχή κινήτρων στην τάξη, τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, τις μαθησιακές δυσκολίες, την πρόληψη της σχολικής αποτυχίας
- στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών
- στην εφαρμογή κατάλληλων διαδικασιών αξιολόγησης των μαθητών
- στις σχέσεις συνεργασίας με τον Διευθυντή, τους συναδέλφους, τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα ή τους φορείς που εμπλέκονται στο εκπαιδευτικό έργο.

Η αξιοποίηση της κομβικής θέσης που κατέχει η Εισαγωγική Επιμόρφωση ως ενδιάμεσος σταθμός μεταξύ των βασικών πανεπιστημιακών σπουδών σας και της εισόδου σας στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού εξαρτάται από τον βαθμό συμμετοχής σας και τις προσωπικές σας επιδιώξεις. Μία προοπτική μέσα από την οποία θα μπορούσατε να επωφεληθείτε πολλαπλάσια, είναι αν η κάθε επιμορφωτική ομάδα (με τη συμβολή-υποστήριξη και των επιμορφω-

τών σας) λειτουργούσε ως μια μικρή κοινότητα πρακτικής, με τη δημιουργία δικτύων επικοινωνίας, όπου τα μέλη της αλληλεπιδρούν και ανταλλάσσουν απόψεις, πρακτικές και υλικό καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Μετά την παρακολούθηση του Προγράμματος στόχος είναι:

- να προσεγγίζετε κριτικά τα εκπαιδευτικά ζητήματα συνδέοντας τη θεωρία με την πράξη
- να συνεργάζεστε δημιουργικά με τη Διεύθυνση και τα μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων της σχολικής μονάδας, τον Σύλλογο Γονέων και τους τοπικούς φορείς
- να σχεδιάζετε τη διδασκαλία σας αξιοποιώντας τη φιλοσοφία και τις αρχές του Νέου Σχολείου (διαφοροποίηση διδασκαλίας, αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην εκπαιδευτική διαδικασία κ.ά.)
- να εφαρμόζετε κατάλληλες μεθόδους αξιολόγησης
- να αξιοποιείτε όλα τα διδακτικά εργαλεία που έχετε στη διάθεσή σας για την αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των μαθητών και την πρόληψη της σχολικής αποτυχίας
 - να αντιμετωπίζετε σφαιρικά τα παιδαγωγικά ζητήματα συνυπολογίζοντας όλες τις παραμέτρους που τα επηρεάζουν
 - να διαχειρίζεστε την αβεβαιότητα που είναι συνυφασμένη με το επάγγελμα του κριτικά σκεπτόμενου εκπαιδευτικού, ο οποίος είναι ανοικτός στις αλλαγές.

Επιτυχία του προγράμματος δεν είναι να σας δώσει όλες τις απαντήσεις στα ερωτήματα που σας απασχολούν, αλλά να σας δημιουργήσει ερωτήματα και προβληματισμούς, την απάντηση των οποίων θα αναζητάτε με πάθος μέσα στις σχολικές τάξεις, αναστοχαζόμενοι το έργο σας στην πορεία της οικοδόμησης της προσωπικής σας θεωρίας, την οποία θα υποβάλλετε σε συνεχή κριτική ανασκόπηση στοχεύοντας στην προσωπική και επαγγελματική σας ανάπτυξη.

IV. ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Η μεθοδολογία και οι επιμορφωτικές τεχνικές που θα υιοθετήσει ο επιμορφωτής, στηρίζονται σε σύγχρονες αρχές εκπαίδευσης των ενηλίκων αλλά θα μπορούσαν εξίσου, με την κατάλληλη προσαρμογή, να αξιοποιηθούν και στη δική σας εργασία στο σχολείο. Η επιμόρφωση θα λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά για σας, αν αξιοποιήσετε την εμπειρία σας ως ενηλίκων, τις προσωπικές σας αντιλήψεις και παραδοχές για να αναστοχαστείτε και να συζητήσετε ποιες από αυτές τις μεθοδολογικές αρχές και τεχνικές που βιώσατε ως επιμορφούμενοι είναι κατάλληλες και για τις δικές σας διδασκαλίες στην τάξη, ποια ζητήματα σας δυσκολεύουν και τι θα θέλατε να αποφύγετε στο μέλλον. Οι κυριότερες επιμορφωτικές τεχνικές είναι:

- Εισήγηση
- Συζήτηση
- Ομάδες Εργασίας
- Καταιγισμός Ιδεών (brainstorming)
- Εκτέλεση Προσχεδιασμένης Εργασίας
- Προσομοίωση / Παιχνίδι Ρόλων
- Μελέτη Περίπτωσης / Επίλυση Προβλήματος

V. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

A' ΦΑΣΗ

Τα Θεματικά Πεδία του Προγράμματος της Α' Φάσης θα μπορούσαν να περιγραφούν αναλυτικότερα ως εξής:

1ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ:

1. Αρχές διοίκησης και οργάνωσης της εκπαίδευσης (8 διδακτικές ώρες)

1α. Δομή εκπαίδευσης. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιότητα των εκπαιδευτικών ως δημοσίων υπαλλήλων. Η βασική νομοθεσία που ρυθμίζει τα θέματα διοίκησης της σχολικής μονάδας. (4 ώρες)

Σε αυτήν την ενότητα θα έχετε την ευκαιρία να γνωρίσετε τις νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά σας ως εκπαιδευτικών, καθώς και τη σχετική νομοθεσία που ρυθμίζει τα θέματα διοίκησης της σχολικής μονάδας. Θα γνωρίσετε τις βασικές αρχές της ισχύουσας νομοθεσίας (Νόμους, Προεδρικά Διατάγματα και Υπουργικές Αποφάσεις) για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, την ιεραρχική πυραμίδα της εκπαίδευσης καθώς και τη νέα δομή αυτής, όπως περιγράφεται στο σχετικό σχέδιο νόμου (ρόλος Διευθυντή, Υποδιευθυντή, Συλλόγου Διδασκόντων, Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας, κανονισμός λειτουργίας της σχολικής μονάδας, καθηκοντολόγια, άδειες, μεταθέσεις, αποσπάσεις, συνεδριάσεις διδασκόντων, λήψη αποφάσεων). Επίσης, θα ενημερωθείτε για τα υπηρεσιακά βιβλία και τα σχετικά έντυπα για τα σχολεία και των δύο βαθμίδων της εκπαίδευσης, την υπηρεσιακή αλληλογραφία και την οικονομική διαχείριση.

Στόχος του επιμορφωτικού 4ώρου είναι:

- Να εμβαθύνετε στους διαφορετικούς ρόλους και στα σχετικά δικαιώματα, καθήκοντα και ευθύνες που απορρέουν από τους κανόνες διοίκησης της σχολικής μονάδας.
- Να αντιμετωπίζετε τις διοικητικές δραστηριότητες της σχολικής μονάδας όπου υπηρετείτε με τη δέουσα υπευθυνότητα και να συνεργάζεστε με τη Διεύθυνση και τα υπόλοιπα μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων.
- Να αντιληφθείτε ότι η κατανόηση βασικών αρχών της οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης σας καθιστά ικανούς να συμβάλλετε στην αποτελεσματική λειτουργία ενός σχολείου, το οποίο είναι «ανοιχτό» στην κοινωνία και έχει ως προτεραιότητά του τις ανάγκες του μαθητή.

Πιο αναλυτικά, ο επιμορφωτής μπορεί να εστιάσει με κατάλληλα παραδείγματα ως μέλητες περίπτωσης στη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος και στις βασικές λειτουργίες της διοίκησης στην εκπαίδευση (προγραμματισμός-σχεδιασμός, οργάνωση, διεύθυνση, λήψη αποφάσεων, έλεγχος, επικοινωνία, ανασκόπηση και τροποποίηση). Ενδεχομένως, με αξιοποίηση σχετικού υλικού, να σας ζητηθεί να δουλέψετε σε μικρές ομάδες κάποιες περιπτώσεις μελέτης (π.χ. σύγκρουση ρόλων, κατανομή αρμοδιοτήτων, συμμετοχή σε καινοτόμα προγράμματα κ.ά.), ώστε να αναδειχθεί η σημασία της λήψης απόφασης, η οποία αναδεικνύει το πρότυπο διοίκησης που εφαρμόζεται στη σχολική μονάδα, τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί ο Σύλλογος

Διδασκόντων, το ποσοστό συμμετοχής των εκπαιδευτικών στις διαδικασίες και τον βαθμό και την ποιότητα της επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων, την κουλτούρα της σχολικής μονάδας.

1β. Ο ρόλος της Ηγεσίας στο σχολείο (Διευθυντή, Συλλόγου Διδασκόντων, Σχολικού Συμβούλου, εκπαιδευτικών κ.λπ.). Μαθητικά συμβούλια, σχέσεις των εκπαιδευτικών μεταξύ τους, με τους γονείς και την ευρύτερη εκπαιδευτική και τοπική κοινότητα. (4 ώρες)

Στη θεματική αυτή ενότητα **στο πρώτο δίωρο** θα συζητήσετε για τον ρόλο της ηγεσίας του σχολείου με επίκεντρο τη μάθηση. Η συζήτηση για την ηγεσία δεν θα εξαντληθεί στη στενή σημασία του όρου, αλλά θα διευρυνθεί και θα συσχετισθεί με τη μάθηση και με όλους τους εμπλεκόμενους στη σχολική μονάδα, τη διεύθυνση του σχολείου και τους εκπαιδευτικούς, με την εξής έννοια: οι διευθυντές διοικούν και διευκολύνουν, ενώ οι εκπαιδευτικοί-ηγέτες αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, αναστοχάζονται και προσπαθούν να συνεισφέρουν όλοι μαζί και ο καθένας ξεχωριστά στο εκπαιδευτικό έργο.

Επίσης, στην ίδια θεματική ενότητα **στο επόμενο δίωρο** θα συζητήσετε για τη λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων και των υπηρεσιακών συμβουλίων καθώς και για τις προσεγγίσεις που μπορεί να επιτύχουν το άνοιγμα του σχολείου στη ζωή και τις δραστηριότητες της τοπικής ή της ευρύτερης κοινωνίας. Η απομόνωση του σχολείου και η διεκπεραιωτική μόνο λειτουργία του ως προς τις τυπικές του υποχρεώσεις λειτουργούν ανασταλτικά για τον εμπλουτισμό του μαθησιακού περιβάλλοντος. Θα αναδειχθεί, αντίθετα, ότι η διασύνδεση του σχολείου με άλλους φορείς εκπαίδευσης, με τον Σύλλογο Γονέων, την τοπική κοινωνία κ.λπ. δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να συμμετάσχουν σε βιωματικές εξωσχολικές δραστηριότητες που εμπλουτίζουν τη σχολική ζωή, όπως επισκέψεις σε μουσεία, οικολογικά πάρκα, υδροβιότοπους, εργοστάσια, θέατρα.

2ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ:

2. Βασικές αρχές διαχείρισης σχολικής τάξης (8 διδακτικές ώρες)

2α Προσδοκίες και επιδιώξεις των εκπαιδευτικών, διαμόρφωση-διαπραγμάτευση παιδαγωγικού και διδακτικού συμβολαίου. (Εργαστήριο: 4 ώρες)

Η συζήτηση για τις προσδοκίες και τις επιδιώξεις σας έχει στόχο να σας βοηθήσει να σκεφτείτε τον δικό σας ρόλο ως εκπαιδευτικών, τι ζητάτε και τι αξιοποιείτε από τους μαθητές σας με βάση και τις δικές σας γνώσεις, εμπειρίες και αναπαραστάσεις για το πώς μαθαίνουν οι μαθητές σε ό,τι αφορά στα αντικείμενα που διδάσκετε. Σήμερα διεθνώς υποστηρίζεται ότι ένα από τα σημαντικότερα προσόντα του καλού εκπαιδευτικού είναι η κριτική και αναστοχαστική του διάθεση, το «ερευνητικό» του ενδιαφέρον και η προσπάθειά του για τη διαρκή βελτίωση της εργασίας του. Στο πλαίσιο αυτό και για τη δική σας επαγγελματική εξέλιξη είναι σημαντικό να συνειδητοποιήσετε στη διάρκεια της επιμόρφωσης ότι είναι δυνατόν να έρχονται σε αντίφαση όσα επιδιώκει ο εκπαιδευτικός με τις καθημερινές πρακτικές του, ιδίως κατά τη διαχείριση κρίσιμων καταστάσεων.

Θα σας δοθεί ακόμα η ευκαιρία να συζητήσετε το **διδακτικό παιδαγωγικό συμβόλαιο** που διαμορφώνετε με τους μαθητές σας, με την έννοια του συνόλου των ρητών κανόνων και στόχων που θέτετε για την τάξη σας αλλά και τις αρχές και τις διαδικασίες με τις οποίες το

διαπραγματεύεστε και δεν το επιβάλλετε στην τάξη. Η συζήτηση αυτή μπορεί να φέρει στο προσκήνιο τη σημασία πολλών πτυχών αλλά και άρρητων πλευρών της καθημερινής σας πρακτικής και να σας βοηθήσει να αξιοποιήσετε τις προσεγγίσεις και πρακτικές που διαθέτετε ως εκπαιδευτικοί για να ανταποκριθείτε στις προκλήσεις του επαγγέλματός σας.

Μέσα από την ενεργητική σας συμμετοχή στα εργαστήρια που θα οργανώσει ο επιμορφωτής σας θα εστιάσετε στον πολυεπίπεδο χαρακτήρα των ζητημάτων που αφορούν στη διαχείριση της σχολικής τάξης, ώστε να θέσετε τους κατάλληλους στόχους και να εφοδιαστείτε με πρακτικά σχήματα πάνω στα οποία θα οικοδομήσετε τα διδακτικά σας εργαλεία. Απώτερος σκοπός της επιμορφωτικής διαδικασίας είναι αφενός να συνδέσετε τα παραδείγματα που θα συζητηθούν με αναφορές στη θεωρία (και τη σχετική βιβλιογραφία) και αφετέρου να κατανοήσετε ότι η επίλυση αυτών των ζητημάτων απαιτεί συστηματική παρατήρηση και προσπάθεια από μέρους σας, καθώς δεν υπάρχει μία ενδεδειγμένη προσέγγιση που να δίνει απαντήσεις για κάθε περίπτωση. Η διαφορετικότητα των μαθητών και των αναγκών τους καθώς και η αντιμετώπισή της είναι βασικό πρόβλημα σε όλα τα σχολικά συστήματα του σύγχρονου κόσμου. Η προσπάθεια όμως έχει πάντα θετικά αποτελέσματα, ιδιαίτερα όταν είναι συστηματική και ενσωματώνει αναστοχαστικές διαδικασίες για την εκάστοτε πρακτική που εφαρμόζει ο εκπαιδευτικός.

2β. Ζητήματα συμπεριφοράς, διαφοροποίηση της διδασκαλίας, μαθησιακές δυσκολίες, διαχείριση της πολυμορφίας του μαθητικού πληθυσμού. (Εργαστήριο: 4 ώρες)

Σκοπός της ενότητας αυτής είναι να συζητήσετε τις βασικές παιδαγωγικές αρχές τις οποίες πρέπει να υπηρετεί ο Δάσκαλος (σεβασμός της προσωπικότητας του μαθητή, σεβασμός των ιδιαιτεροτήτων κ.λπ.), καθώς και τις πρακτικές που οδηγούν στην αποδοχή και τον σεβασμό του διαφορετικού, στην καταπολέμηση και στην παρεμπόδιση του σχηματισμού προκαταλήψεων και στερεοτύπων, στην εξάλειψη των διακρίσεων και του αποκλεισμού.

Ζητήματα συμπεριφοράς

Τα ζητήματα συμπεριφοράς είναι συχνά αλληλένδετα είτε με μαθησιακές δυσκολίες, είτε με την αδυναμία εκ μέρους του εκπαιδευτικού να διαφοροποιήσει τη διδασκαλία του, είτε γενικότερα με τη δυσκολία του να διαχειριστεί την πολυμορφία του μαθητικού πληθυσμού. Το κάθε θέμα έχει πολλές διαστάσεις που είναι αδύνατον να καλυφθούν στο πλαίσιο και στη διάρκεια της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης. Είναι, όμως, σημαντικό να γνωρίσετε τις βασικότερες πλευρές των ζητημάτων αυτών, ώστε να είστε περισσότερο ευαίσθητοποιημένοι και ικανοί να τα αντιμετωπίσετε στο πλαίσιο του σχολείου.

Στο 4ωρο εργαστήριο θα σας δοθεί η ευκαιρία επίσης να συζητήσετε τους υφιστάμενους νόμους και την εφαρμογή τους στο σχολείο και να προβληματιστείτε για την ευθύνη όλων των εκπαιδευτικών, του Διευθυντή και του κλίματος που κυριαρχεί στο σχολείο όσον αφορά στα ζητήματα πειθαρχίας, για την προσωπική ευθύνη του εκπαιδευτικού για την τάξη του αλλά και την ευθύνη του να συνεργαστεί με τους συναδέλφους του και το σχολείο.

Στα εργαστήρια στα οποία θα λάβετε μέρος θα επεξεργαστείτε ερωτήματα σχετικά με τα ζητήματα συμπεριφοράς και υποθετικά ή πραγματικά παραδείγματα διαχείρισης αυτής της συμπεριφοράς. Σ' αυτήν τη διαδικασία της ομαδικής εργασίας και με τη συμβολή του επιμορφωτή σας θα έχετε τη δυνατότητα να αξιοποιήσετε συνθετικά τις γνώσεις και την εμπειρία σας και να οδηγηθείτε σε προτάσεις για την αντιμετώπιση των ζητημάτων συμπεριφοράς. Στόχος είναι να βελτιώσετε τα κριτήριά σας σχετικά με το ποια συμπεριφορά είναι «πρόβλημα» και ποια όχι, να αναρωτηθείτε για τυχόν βαθύτερα αίτια της εκάστοτε περίπτωσης και για το πότε μπορούμε

να δείξουμε ανοχή και πότε πρέπει να ενεργήσουμε διαφορετικά, πάντα με γνώμονα βασικές παιδαγωγικές αρχές.

Διαφοροποίηση της διδασκαλίας

Στο εργαστήριο στο οποίο θα λάβετε μέρος με θέμα τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, θα επεξεργαστείτε τρόπους και διαδικασίες που θα ενσωματώσετε στον σχεδιασμό διδασκαλιών με άξονα το ζήτημα της διαφοροποίησης. Στόχος του εργαστηρίου είναι να γίνει φανερό ότι **διαφοροποίηση σημαίνει κυρίως ανεύρεση τρόπων συμμετοχής του μαθητή στις μαθησιακές και άλλες διαδικασίες με διαφορετικές μεθόδους και προσδοκίες**. Σε αυτό το πλαίσιο και ανάλογα με την εκπαιδευτική βαθμίδα σας (Πρωτοβάθμια ή Δευτεροβάθμια) θα συζητήσετε ζητήματα **οργανωτικής διαφοροποίησης** (χώρου, τάξης, μεθόδων, ρυθμού του μαθήματος, αριθμού των δραστηριοτήτων, έκτασης υλικών-ύλης, μέσων, δραστηριοτήτων, μορφής της αξιολόγησης) και **παιδαγωγικής διαφοροποίησης** (σκοπού-στόχων, περιεχομένου, διδακτικών εργασιών, υλικών, τελικού προϊόντος/αποτελέσματος, επικοινωνίας-αλληλεπίδρασης μαθητών, επικοινωνίας-αλληλεπίδρασης εκπαιδευτικών-μαθητών, αξιολόγησης, ανατροφοδότησης).

Μαθησιακές δυσκολίες

Επειδή δεν είναι δυνατόν στις διαθέσιμες ώρες της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης να αναπτυχθεί πλήρως το θέμα των μαθησιακών δυσκολιών και των ψυχοκινητικών διαφοροποιήσεων παιδιών και εφήβων, θα ενημερωθείτε πάνω σε κάποιες βασικές διαστάσεις του θέματος και με συγκεκριμένα παραδείγματα / περιπτώσεις μελέτης θα εργαστείτε σε ομάδες για να προτείνετε και να παρουσιάσετε τρόπους διαχείρισης των μαθησιακών δυσκολιών.

Διαχείριση της πολυμορφίας του μαθητικού πληθυσμού

Η παρουσία στο σχολείο μαθητών με πολιτισμικές διαφορές (αλλοδαπών, ρομά, μουσουλμανοπαίδων κ.ά.) προσδίδει στην εκπαίδευση, εκτός των άλλων σκοπών της, και αυτόν της διαμεσολάβησης μεταξύ των διαφόρων πολιτισμών, των οποίων οι μαθητές είναι φορείς. **Η επιμόρφωση, επομένως, θα εστιαστεί στην ανάπτυξη ή ανάκτηση ικανοτήτων που συμβάλλουν στην εποικοδομητική συμβίωση μέσα σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες.**

Επίσης θα αναδειχθούν σχολικές πρακτικές που μέσα από μια καθημερινή προσπάθεια διαλόγου, κατανόησης και συνεργασίας οδηγούν στην αποδοχή και τον σεβασμό του διαφορετικού, στην αναγνώριση της πολιτισμικής ταυτότητας των μαθητών, στην καταπολέμηση και στην παρεμπόδιση του σχηματισμού προκαταλήψεων και στερεοτύπων, στην εξάλειψη των διακρίσεων και του αποκλεισμού. Παράλληλα θα συζητηθεί το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει και τα διοικητικά μέτρα που προβλέπονται σήμερα για τη θωράκιση και κατοχύρωση των ατόμων με πολιτισμική διαφορετικότητα, καθώς είναι αναγκαία η συνεργασία όχι μόνο της σχολικής κοινότητας αλλά και των άλλων φορέων για το θέμα αυτό.

Ειδικότερα, θα διερευνηθεί η δυνατότητα διαφοροποίησης της διδασκαλίας ανάλογα με το γλωσσικό επίπεδο του μαθητικού πληθυσμού. Επίσης, θα παρουσιαστεί και θα συζητηθεί η χρήση πρόσθετου εκπαιδευτικού υλικού που είναι ειδικά σχεδιασμένο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Θα παρουσιαστούν, ακόμα, οι δυνατότητες που προσφέρονται για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης μέσα από τις Τάξεις Υποδοχής, τα Ολοήμερα Σχολεία, τα Προαιρετικά Προγράμματα και Δραστηριότητες, την ουσιαστική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε..

3ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ:

3. Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης, εκπόνηση σχεδίου μαθήματος - μοντέλα διδασκαλίας και στρατηγικές που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή και αυτενέργεια των μαθητών (8 διδακτικές ώρες)

3α. Παρουσίαση της φιλοσοφίας των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων. Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης, εκπόνηση σχεδίου μαθήματος. (Εργαστήριο: 4 διδακτικές ώρες)

Στην ενότητα αυτή **σε μία διδακτική ώρα** θα ενημερωθείτε σχετικά με τη φιλοσοφία και τις επιδιώξεις των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών. Συνοπτικά, οι βασικές αρχές που διέπουν τα νέα Α.Π.Σ. είναι:

- η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης
- η διδασκαλία σε ομάδες
- η διαφοροποιημένη διδασκαλία
- η δημιουργία/συνδημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού από τον εκπαιδευτικό
- η κατανόηση των βασικών εννοιών, η διασύνδεσή τους, παραδείγματα που αναφέρονται σε συγκεκριμένες έννοιες
- η σύνδεση της μάθησης με καταστάσεις και περιβάλλοντα της ζωής· η μύηση σε ερευνητικές εργασίες (διατύπωση ερωτημάτων, προσδιορισμός προβλημάτων, σχεδιασμός διερευνήσεων, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων κ.ο.κ)
- η αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία (χρήση διαδραστικού πίνακα, ηλεκτρονικού βιβλίου, ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού).

Στο πλαίσιο αυτής της φιλοσοφίας, το **υπόλοιπο 3ωρο**, που θα διατεθεί για τον προγραμματισμό και την οργάνωση της διδακτέας ύλης και την εκπόνηση σχεδίου μαθήματος, θα πραγματοποιηθεί με τη μορφή εργαστηρίου. Έτσι, θα είναι ευκολότερο να αυτενεργήσετε, αξιοποιώντας προηγούμενη γνώση ή/και εμπειρία σας, για να εμβαθύνετε και να διευρύνετε τις γνώσεις σας, να εκφράσετε τους προβληματισμούς σας λειτουργώντας αναστοχαστικά επωφελούμενοι και από την εμπειρία των επιμορφωτών αλλά και των άλλων επιμορφουμένων.

Ο επιμορφωτής θα σας προτείνει κάποιες θεματικές περιοχές ή ενότητες του γνωστικού σας αντικείμενου, θα επιλέξετε μία από τις προτεινόμενες στην ομάδα σας και θα εργαστείτε επί αυτών (απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί να υπάρχουν στη διάθεσή σας τα σχετικά σχολικά εγχειρίδια). Σκοπός είναι να καταγράψετε τις απόψεις σας σχετικά με τον προγραμματισμό και την οργάνωση της διδακτέας ύλης και να δώσετε ενδεικτικές προτάσεις εκπόνησης ενός σχεδίου διδασκαλίας.

Κατά τον σχεδιασμό της διδασκαλίας σας θα μπορούσατε να εστιάσετε σε μερικές χρήσιμες ερωτήσεις, όπως:

1. Ποιο αντικείμενο / ποια ενότητα έχω να διδάξω;
2. Τι ξέρουν οι μαθητές/τριές μου σχετικά με αυτό;
3. Ποια μορφή διδασκαλίας θα χρησιμοποιήσω για το συγκεκριμένο αντικείμενο/ενότητα;
4. Πάνω σε ποιες βασικές αρχές των Α.Π.Σ. θα οργανωθεί το σχέδιο μαθήματος (π.χ. διαφοροποίηση διδασκαλίας, βιωματικές μορφές μάθησης, συνεργατική μάθηση);
5. Θα μπορούσαν να δημιουργηθούν κάποιες ομάδες εργασίας;
6. Τι είδους ερωτήσεις θα ήταν αποτελεσματικότερες και θα κινητοποιούσαν το ενδιαφέρον

των μαθητών μου;

7. Τι προσδοκίες έχω από τους μαθητές μου και ποιο το επιθυμητό αποτέλεσμα;
8. Πώς θα οργανώσω τον χρόνο μου, ώστε να τον αξιοποιήσω όσο γίνεται καλύτερα και να δοθεί η ευκαιρία έλθουν στην επιφάνεια οι απορίες;
9. Τι είδους δραστηριότητες θα επιλέξω για το σπίτι, ώστε να διαφανεί αν οι στόχοι της διδασκαλίας μου έχουν επιτευχθεί;

3β. Προετοιμασία διδακτικής ενότητας ή κεφαλαίου, στάδια διδασκαλίας με επιλογή διδακτικών στόχων και αντίστοιχων διδακτικών ενεργειών και μαθησιακών δραστηριοτήτων - εξοικείωση με μοντέλα διδασκαλίας, διδακτικές στρατηγικές και διδακτικά εργαλεία. (Εργαστήριο: 4 ώρες)

Σκοπός αυτού του εργαστηρίου είναι να προβληθούν τα εξής:

- πώς επιλέγουμε τους διδακτικούς στόχους και τις κατάλληλες δραστηριότητες;
- ποιο/α μοντέλο/α διδασκαλίας και στρατηγικές ενεργοποιούν τη συμμετοχή και αυτενέργεια των μαθητών;
- πώς προσαρμόζουμε τους διδακτικούς μας στόχους ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του σχολείου ή το γνωστικό επίπεδο των μαθητών της τάξης/τμήματος όπου διδάσκουμε;

Ο επιμορφωτής της ενότητας αυτής έχει τη δυνατότητα να οργανώσει το εργαστήριο με ποικίλους τρόπους ανάλογα και με το γνωστικό αντικείμενο και τη βαθμίδα εκπαίδευσης. Μπορεί να επιλέξει επιμέρους τμήματα μίας ή περισσότερων διδακτικών εννοιών, με βάση τις οποίες θα συζητήσετε την καταλληλότητα και την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα διαφορετικών μεθόδων διδασκαλίας, όπως λ.χ.:

- της επίδειξης
- της προγραμματισμένης διδασκαλίας
- της διδασκαλίας με ερωταποκρίσεις
- του παρωθητικού κατευθυνόμενου διαλόγου
- του μη κατευθυνόμενου διαλόγου
- του καταγισμού ιδεών
- της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας
- της διερευνητικής μάθησης
- της μάθησης μέσω ανακάλυψης
- του παιχνιδιού ρόλων.

Σε κάθε περίπτωση, ζητούμενο είναι η διασύνδεση θεωρίας και διδακτικής πράξης και η ενεργός εμπλοκή σας σε όλη τη διαδικασία και όχι η παθητική συμμετοχή σας.

4ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ:

4. Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας

4α. Εικονικές διδασκαλίες, μικροδιδασκαλίες, διδακτικές καταστάσεις / βιντεοσκοπημένες διδασκαλίες. (Εργαστήριο: 4 ώρες)

Το 4ο θεματικό πεδίο είναι η συνέχεια του 3ου, στο οποίο εξοικειωθήκατε εργαζόμενοι εργαστηριακά με τον προγραμματισμό, την οργάνωση της διδασκτέας ύλης και την εκπόνηση σχεδίου μαθήματος με βάση συγκεκριμένα μοντέλα διδασκαλίας, διδακτικές στρατηγικές και διδακτι-

κά εργαλεία, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο. Στόχος του 4ου θεματικού πεδίου είναι να εξοικειωθείτε βιωματικά με την εφαρμογή στη διδακτική πράξη αυτών που σχεδιάσατε στην προηγούμενη θεματική ενότητα ή με διδακτικά σχέδια και προτάσεις που θα σας προτείνουν οι επιμορφωτές. Το 4ο πεδίο έχει βιωματικό και αναστοχαστικό προσανατολισμό.

Στο πρώτο μέρος του 4ου θεματικού πεδίου δίνεται έμφαση και αναδεικνύονται οι αρχές σύγχρονων μεθόδων διδασκαλίας στα επιμέρους αντικείμενα μέσω της εμπλοκής σας σε:

- προσομοιώσεις διδασκαλιών (εικονικές διδασκαλίες)
- μικροδιδασκαλίες
- παρακολούθηση βιντεοσκοπημένων διδασκαλιών, εφόσον αυτές είναι διαθέσιμες.

Οτιδήποτε από τα παραπάνω κι αν επιλεγεί να πραγματοποιηθεί από τον επιμορφωτή, σε κάθε περίπτωση καλό είναι να αναδεικνύονται ξεκάθαρα βασικές όψεις της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας, όπως:

- το είδος και η φύση των δραστηριοτήτων
- οι διδακτικές στρατηγικές και τα διδακτικά εργαλεία που αξιοποιούνται
- το είδος και η φύση των αλληλεπιδράσεων εκπαιδευτικών-μαθητών και το εν γένει πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας
- ο ρόλος του εκπαιδευτικού και των μαθητών
- τα στάδια της μεθόδου διδασκαλίας που έχει επιλεγεί
- άλλα στοιχεία και χαρακτηριστικά που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια της τρίτης θεματικής ενότητας.

Μερικοί ενδεικτικοί χειρισμοί της επιμορφωτικής συνάντησης στην οποία θα κληθείτε να εμπλακείτε μπορεί να είναι οι ακόλουθοι:

1. Προσομοιώσεις ωριαίων διδασκαλιών των οποίων αρχικά παρουσιάζεται το πλαίσιο (στο 4ωρο μπορεί να προσομοιωθούν δύο ωριαίες διδασκαλίες). Ο επιμορφωτής αναλαμβάνει τον ρόλο του διδάσκοντα και εσείς (οι επιμορφούμενοι) τον ρόλο των μαθητών, έχοντας στη διάθεσή σας το απαραίτητο διδακτικό υλικό. Η κοινωνική οργάνωση της τάξης αλλά και όλες οι άλλες όψεις της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας είναι αντίστοιχες της μεθόδου διδασκαλίας που έχει επιλεγεί. Μετά την ολοκλήρωση των προσομοιώσεων ακολουθεί το στάδιο του αναστοχασμού. Για παράδειγμα, έχοντας στη διάθεσή σας κατάλληλα σχεδιασμένο φύλλο εργασίας με ερωτήματα αναστοχασμού, συζητάτε σε ομάδες και παρουσιάζετε με επιχειρήματα στην ολομέλεια τις απόψεις και τις θέσεις σας επί της βιωματικής διαδικασίας που προηγήθηκε για θέματα όπως:
 - Ήταν η προσομοίωση συμβατή με τη μέθοδο διδασκαλίας που επιλέχθηκε;
 - Πόσο κατάλληλες ήταν οι διδακτικές-μαθησιακές δραστηριότητες;
 - Ήταν η διδασκαλία αποτελεσματική και είχε νόημα για όλους ή για κάποιους μόνο μαθητές;
 - Ήταν επιτυχείς οι διδακτικοί χειρισμοί και, αν ναι, σε ποιες αρχές μάθησης βασίστηκαν;
2. Μία δεύτερη εναλλακτική επιλογή είναι αυτή της υλοποίησης μικροδιδασκαλιών από μέρους του επιμορφωτή και των επιμορφουμένων. Για τις μικροδιδασκαλίες οι επιμορφούμενοι θα μπορούσατε να δημιουργήσετε ομάδες και ένα μέλος να παρουσιάσει την τελική πρόταση στο τμήμα. Μετά την υλοποίηση της κάθε μικροδιδασκαλίας, ακολουθεί αναστοχασμός επί θεμάτων παρόμοιων με την προηγούμενη περίπτωση.
3. Μία τρίτη περίπτωση είναι η παρακολούθηση βιντεοσκοπημένων διδασκαλιών και η επικέντρωση και η ανάλυση όψεων συγκεκριμένων στιγμιότυπων, όπως για παράδειγμα η φάση της ανάδειξης των απόψεων των μαθητών για μία έννοια των Φυσικών

Επιστημών, οι διδακτικοί χειρισμοί κατά τη διάρκεια επίλυσης ενός προβλήματος, η ανατροφοδότηση που δίνεται για την παραγωγή γραπτού λόγου, η καθοδήγηση που προσφέρεται από τον διδάσκοντα όταν η κοινωνική οργάνωση της τάξης είναι σε ομάδες κ.λπ..

4. Μία τελευταία επιλογή είναι να γίνει συνδυασμός των παραπάνω. Για παράδειγμα, να διατεθεί ένα 2ωρο για την προσομοίωση μιας διδασκαλίας και τον αναστοχασμό επ' αυτής και ένα 2ωρο για την υλοποίηση μικροδιδασκαλιών.

4β. Σχέδια εργασίας, ερευνητικές εργασίες (projects), ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, λειτουργία των ομάδων. (Εργαστήριο: 4 ώρες)

Στο εργαστήριο αυτής της θεματικής υποενότητας θα συζητήσετε σχέδια εργασίας και διαθεματικές προσεγγίσεις είτε σε μεμονωμένες είτε σε περισσότερες ενότητες. Μπορεί να συζητηθούν και ορισμένα προτεινόμενα στα σχολικά εγχειρίδια, όπως επίσης να αναλυθούν και μερικά καλά παραδείγματα ως μελέτες περίπτωσης. Στόχος του εργαστηρίου αυτού είναι να εξοικειωθείτε όχι απλά με την οργάνωση και τη διαχείριση ενός σχεδίου εργασίας αλλά και με την πορεία που ακολουθείται για την οριοθέτηση του θέματος, την προσαρμογή του στα δεδομένα της εκάστοτε τάξης, τον προγραμματισμό και την οργάνωσή του.

- ❖ Για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο Λύκειο, το εργαστήριο μπορεί να επικεντρωθεί στη διαδικασία υλοποίησης ερευνητικών εργασιών. Στην περίπτωση αυτή θα εξοικειωθείτε με την επιλογή του θέματος ερευνητικής εργασίας, την κατανομή εργασιών, τα μεθοδολογικά εργαλεία και τις πηγές πληροφόρησης που θα χρησιμοποιηθούν, καθώς και με τους τρόπους παρουσίασης της εργασίας.

Ένα δεύτερο ζήτημα που θα επεξεργαστείτε στη θεματική ενότητα, είναι η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση και η εξοικείωσή σας με όψεις της λειτουργίας των μαθητικών ομάδων. Η εργασία των μαθητών σε ομάδες είναι σημαντική και μπορεί να αξιοποιηθεί και στο πλαίσιο των γνωστικών αντικειμένων και, βέβαια, είναι μια αναγκαιότητα στο πλαίσιο υλοποίησης σχεδίων εργασίας. Απαιτεί από τους μαθητές να διαθέτουν συνεργατικές δεξιότητες, με τις οποίες πολύ πιθανόν να μην είναι εξοικειωμένοι. Στην ενότητα αυτή θα έχετε τη δυνατότητα μέσα από τις επιμορφωτικές τεχνικές που θα επιλέξει ο επιμορφωτής σας να εντοπίσετε τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας των μαθητικών ομάδων και να στοχαστείτε επί των στρατηγικών που μπορούν να αναληφθούν για την καλύτερη συνεργασία των μελών τους.

Η εργασία σε ομάδες απαιτεί από τους μαθητές να διαθέτουν συνεργατικές δεξιότητες με τις οποίες πολύ πιθανόν να μην είναι εξοικειωμένοι. Αυτές οι δεξιότητες είναι απαραίτητο να καλλιεργούνται από την προσχολική βαθμίδα εκπαίδευσης (εταιρική εργασία, εργασία σε τετράδες, εργασία σε μεγαλύτερες ομάδες), διδασκόμενες ρητά από τους εκπαιδευτικούς. Και είναι σημαντικό να καλλιεργηθούν οι δεξιότητες αυτές σταδιακά σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Η σταδιακή εξοικείωση των μαθητών με συνεργατικές δραστηριότητες μπορεί να επιτευχθεί με την υλοποίηση ποικιλίας στρατηγικών, όπως η υιοθέτηση κανόνων συνεργασίας, η καταγραφή των εμπειριών των μελών της ομάδας (ημερολόγιο ομάδας), η προβολή συνεργατικών δεξιοτήτων εκ μέρους των διδασκόντων (για παράδειγμα, κάποιες συνδιδασκαλίες εκπαιδευτικών διαφορετικών ειδικοτήτων σε διαθεματικές προσεγγίσεις), η επιλογή δραστηριοτήτων κατάλληλων για συνεργατική μάθηση κ.λπ..

Μερικοί ενδεικτικοί χειρισμοί της επιμορφωτικής συνάντησης σε σχέση με το ζήτημα της εργασίας σε ομάδες μπορεί να είναι οι ακόλουθοι:

1. Μικροδιδασκαλίες στις οποίες ως κοινωνική οργάνωση της τάξης επιλέγεται η εργασία σε ομάδες και αναστοχασμός επί αυτών.
2. Παρακολούθηση και ανάλυση μαγνητοσκοπημένης διδασκαλίας στην οποία οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες.
3. Ανάλυση απομαγνητοφωνημένων διαλόγων μαθητικών ομάδων, εντοπισμός των χαρακτηριστικών λειτουργίας τους και στοχασμός επί των στρατηγικών που μπορούν να αναληφθούν για την καλύτερη συνεργασία των μελών τους.

Τέλος, βασική κατεύθυνση της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης είναι στη διάρκεια των επιμορφωτικών σας συναντήσεων να εργαστείτε και να αλληλεπιδράσετε σε πολλές περιπτώσεις εργαζόμενοι σε ομάδες. Έτσι, θα βιώσετε στην πράξη τα πλεονεκτήματα αυτού του τρόπου εργασίας αλλά και τις δυσκολίες και τα προβλήματα που προκύπτουν.

5ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ:

5. Η αξιολόγηση ως παιδαγωγική πράξη και ερευνητική διαδικασία σε σχέση με τον μαθητή και το διδακτικό έργο. (8 διδακτικές ώρες)

Το 5ο Θεματικό Πεδίο αναφέρεται στην αξιολόγηση, η οποία αποτελεί βασικό στοιχείο της διδακτικής πράξης και κύριο μέσο συνεχούς ανατροφοδότησής της με στόχο την ποιοτική της βελτίωση. Η αξιολόγηση επιτελεί σημαντική παιδαγωγική λειτουργία, αφού παρέχει πληροφορίες τόσο στον εκπαιδευτικό σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των υιοθετούμενων στρατηγικών μάθησης όσο και στον μαθητή, τον οποίο ενημερώνει για την πρόοδό του, του δημιουργεί κίνητρα για μάθηση και αναπτύσσει την αυτογνωσία του. Επιπλέον, καθορίζει τους δείκτες ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου το οποίο αναφέρεται κυρίως στη σχολική μονάδα και τους συντελεστές της εκπαίδευσης.

Με την έννοια αυτή, η συγκεκριμένη θεματική ενότητα είναι πολύ σημαντική, επειδή μπορεί να σας είναι οικεία περισσότερο ως θεωρία και λιγότερο ως πράξη. Στην επιμορφωτική αυτή συνάντηση είναι σκόπιμο να κατανοήσετε ότι η αξιολόγηση είναι μία συστηματική ερευνητική διαδικασία, καθώς αποτελεί έναν διαρκή αναστοχασμό στις μεθόδους, τις πρακτικές και τις τεχνικές με τις οποίες προσεγγίζεται και μεταδίδεται το διδακτικό αγαθό και ευοδώνονται οι διδακτικοί στόχοι και, επομένως, δεν ταυτίζεται ή δεν περιορίζεται στη βαθμολόγηση του μαθητή (η οποία δεν υφίσταται καν στις δύο από τις έξι τάξεις του Δημοτικού). Η επιμορφωτική συνάντηση έχει στόχο να σας καλλιεργήσει την επιθυμία και το ενδιαφέρον να καταγράψετε την πρόοδο των μαθητών σας μέσα από τις ποικίλες μορφές αξιολόγησης (διαγνωστική, διαμορφωτική, τελική/προφορική, γραπτή, portfolio, αυτοαξιολόγηση κ.λπ.) και να την μελετάτε συγκριτικά, κάθετα (σε σχέση με την τάξη) και οριζόντια (σε σχέση με την πρόοδο του μαθητή).

5α. Η αξιολόγηση στην πράξη: Βασικές αρχές, μορφές, κριτήρια, τεχνικές αξιολόγησης του μαθητή μέσα από παραδείγματα διαμόρφωσης δοκιμασιών και διαμόρφωση κριτηρίων βαθμολογίας. (Εργαστήριο: 4 ώρες)

Οι επιμορφωτές σας μέσα από την επιλογή κατάλληλων εργαστηριακών τρόπων θα σας δώσουν την ευκαιρία να παρουσιάσετε στην ολομέλεια τους προβληματισμούς σας για τα ζητήματα της αξιολόγησης και να ανταλλάξετε απόψεις όσον αφορά:

- στον τρόπο διαμόρφωσης των κριτηρίων αξιολόγησης με βάση: α. τους διατυπωμένους στόχους της ενότητας/κεφαλαίου, β. το αρχικό επίπεδο γνώσεων των μαθητών, γ. την ανομοιογένεια του τμήματος (λ.χ. με «καλούς» μαθητές, με μαθησιακές δυσκολίες, με

διαφορετική κουλτούρα κ.λπ.) και δ. το γνωστικό αντικείμενο

- στη σημασία της τεχνικής, της διάρθρωσης και του είδους των ερωτήσεων για την αξιολόγηση συγκεκριμένων στόχων και την αποτίμηση της διδασκαλίας
- στο είδος των δραστηριοτήτων που επιλέγει ο εκπαιδευτικός για να αξιολογήσει ποικίλες δεξιότητες των μαθητών και να αποφύγει μηχανιστικές απαντήσεις
- στη διαφορά μεταξύ βαθμολόγησης και αξιολόγησης
- στον ανατροφοδοτικό χαρακτήρα της αξιολόγησης
- στη σαφήνεια διατύπωσης των ερωτήσεων/δραστηριοτήτων.

5β. Τρόποι αξιολόγησης του διδακτικού έργου - Αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικού και μαθητή, φάκελος επιτευγμάτων - portfolio (αξιολόγηση μεθόδων και μορφών διδασκαλίας, επίτευξη στόχων κ.ά.). (Εργαστήριο: 4 ώρες)

Στην ενότητα αυτή θα εστιάσετε στην αξιολόγηση του διδακτικού έργου συσχετίζοντας τις θεωρητικές αρχές με πρακτικά παραδείγματα. Στο 4ωρο εργαστήριο θα εργαστείτε σε ομάδες. Η κάθε ομάδα θα επεξεργαστεί ερωτήματα που αφορούν σε διαφορετικούς τρόπους και παραμέτρους της αξιολόγησης του διδακτικού έργου, όπως:

- Ποιοι είναι οι βασικοί δείκτες που καθορίζουν την ποιότητα της διδασκαλίας;
- Πώς επηρεάζουν την ποιότητα της διδασκαλίας π.χ. η λειτουργικότητα σχολικών βιβλίων, οι συνθήκες τάξης (μέγεθος, σύνθεση), ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος, η συγκρότηση του εκπαιδευτικού (εμπειρία, επιμόρφωση, παιδαγωγική εκπαίδευση) κ.λπ.;
- Με ποια εργαλεία μπορούμε να βοηθήσουμε τους μαθητές να αξιολογούν οι ίδιοι την προσπάθειά τους;
- Σε τι ωφελεί η ανταλλαγή γραπτών δοκιμίων και η διόρθωσή τους από τον συμμαθητή τους;
- Τι θεωρούμε χρήσιμο να κρατηθεί στον φάκελο αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης του μαθητή;

Στην ολομέλεια, κατά το δεύτερο 2ωρο του 4ώρου, κάθε ομάδα θα καταθέσει τα σχόλια και τις επιστημονικές της και θα γίνει συζήτηση.

Στη συζήτηση, εκτός των άλλων, θα αναδειχθούν η αξία και οι τρόποι της αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών, που διαθέτουν οι «αναστοχαστικοί» εκπαιδευτικοί καθώς και οι βασικές συμπεριφορές που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα του έργου τους. Οι ψυχολογικοί παράγοντες που επηρεάζουν την αξιολόγηση αλλά και την αυτοαξιολόγηση, αποτελούν σημαντική παράμετρο της θεματικής ενότητας. Επιπλέον, θα διαπιστώσετε ότι η αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικού και μαθητή είναι μια αμφίδρομη διαδικασία: αρχίζει με την επιλογή των διδακτικών στόχων και καταλήγει στον έλεγχο της αποτελεσματικότητάς τους.

6ο ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Στον χώρο της εκπαίδευσης η διδακτική και μαθησιακή διαδικασία αλλάζει σημαντικά, καθώς βαδίζουμε σταδιακά σε ένα σχολικό περιβάλλον στο οποίο οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) κατέχουν όλο και πιο σημαντική θέση και η επιθυμητή χρήση και η αξιοποίησή τους από τους διδάσκοντες θα είναι καθοριστική για την επίτευξη αποτελεσματικότερων μαθησιακών διαδικασιών προς όφελος όλων των μαθητών.

Ταυτόχρονα, το ψηφιακό σχολείο είναι μία από τις στοχεύσεις των επιχειρούμενων αλλαγών στην εκπαίδευση. Η εισαγωγή των Τ.Π.Ε. και η πιο εκτεταμένη εφαρμογή τους στις scho-

λικές αίθουσες, μπορεί, υπό τις απαραίτητες παιδαγωγικές και διδακτικές προϋποθέσεις, να παίξει έναν σημαντικό ρόλο στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλο το εύρος των γνωστικών αντικειμένων.

Εδώ και χρόνια τα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διαθέτουν Εργαστήρια Πληροφορικής, αλλά και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αρκετά σχολεία διαθέτουν επίσης. Πολλά Γυμνάσια έχουν προμηθευτεί διαδραστικούς πίνακες, ενώ πολλά από τα 961 Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών διαθέτουν κινητό Εργαστήριο Πληροφορικής. Ταυτόχρονα, τα τελευταία χρόνια έχει παραχθεί άφθονο εκπαιδευτικό λογισμικό (βλ. «Αλφαβητικός κατάλογος λογισμικού» Εκπαιδευτικού Λογισμικού του οποίου τα πνευματικά δικαιώματα έχει το Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ.: <http://e-yliko.sch.gr/resource/supportmaterial/EduAll.aspx>). Μεταξύ αυτού του υλικού είναι και τα λογισμικά που παρήχθησαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ως υποστηρικτικό υλικό των γνωστικών αντικειμένων Δημοτικού και Γυμνασίου, στο πλαίσιο των Α.Π.Σ. του Δ.Ε.Π.Π.Σ.. Θα ενημερωθείτε γι' αυτά και θα γνωρίσετε τρόπους αξιοποίησής τους στη διδακτική πράξη.

6α. Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη διδακτική διαδικασία. Εικονική διδασκαλία στην οποία αξιοποιούνται οι Τ.Π.Ε.. (Εργαστήριο: 3 ώρες)

Στην πρώτη υποενότητα αυτής της θεματικής ενότητας, η οποία είναι διάρκειας τριών (3) ωρών, θα πραγματοποιηθούν μία ή δύο εικονικές διδασκαλίες (μπορεί να έχουν και τη μορφή μικροδιδασκαλιών) με τη χρήση και την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων. Το χαρακτηριστικό αυτής της ενότητας είναι ότι θα παρουσιαστούν εικονικές διδασκαλίες που βασίζονται εξολοκλήρου στη χρήση και την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.. Σε αυτές τις εικονικές διδασκαλίες θα ενσωματώνεται η χρήση και αξιοποίηση διαφόρων κατηγοριών λογισμικών:

- συστημάτων καθοδήγησης και διδασκαλίας
- λογισμικών μάθησης μέσω καθοδηγούμενης ανακάλυψης και διερεύνησης
- λογισμικών περιβαλλόντων έκφρασης και αναζήτησης πληροφορίας, επικοινωνίας και συνεργασίας (π.χ. λογισμικά γενικής χρήσης και εφαρμογές του Διαδικτύου).

Κάποιες από τις εικονικές διδασκαλίες θα πραγματοποιηθούν, εάν υπάρχει η ανάλογη δυνατότητα, σε Εργαστήριο Πληροφορικής, αλλά και σε πραγματικές συνθήκες τάξης, για να αποτυπώνεται η πραγματικότητα που θα αντιμετωπίσετε, όταν κληθείτε να αξιοποιήσετε τις Τ.Π.Ε. στην τάξη. Κατά τη διάρκεια του αναστοχασμού που θα ακολουθήσει θα επεξεργαστείτε ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι Τ.Π.Ε. και οι συγκεκριμένες εφαρμογές της εντάχθηκαν και αξιοποιήθηκαν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Είναι πολύ σημαντικό να αναδειχτεί η διδακτική προσέγγιση που ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια της εικονικής διδασκαλίας: ανακαλυπτική προσέγγιση, καθοδηγούμενη ή συνεργατική διερεύνηση, ιστοεξερεύνηση, επίλυση προβλήματος, μαθητική έρευνα, κ.λπ..

Τέλος, για τους εκπαιδευτικούς που έχουν τοποθετηθεί σε Γυμνάσιο (αλλά και όχι μόνο), θα επιδιωχθεί, εάν αυτό καταστεί εφικτό, η δυνατότητα τουλάχιστον μίας μικροδιδασκαλίας με τη χρήση και αξιοποίηση διαδραστικού πίνακα.

6β. Χρήση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών λογισμικών και εργαλείων και αξιοποίησή τους στην τάξη. (Εργαστήριο: 2 ώρες)

Η υποενότητα αυτή αφορά στην εξοικείωσή σας με τα χαρακτηριστικά συγκεκριμένων εκπαιδευτικών λογισμικών και εργαλείων των Τ.Π.Ε. που μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδασκαλία και συζήτηση επί των χαρακτηριστικών τους. Με δεδομένο ότι οι περισσότεροι

είστε ήδη εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες, θα δοθεί έμφαση στον τρόπο με τον οποίο τα συγκεκριμένα λογισμικά και εργαλεία αξιοποιούνται στη διδακτική πράξη μέσω πολύ συγκεκριμένων παραδειγμάτων (μικροδιδασκαλία, μελέτη περίπτωσης).

Μέσω κατάλληλα σχεδιασμένων δραστηριοτήτων (για παράδειγμα, μικροστιγμιούπων της διδακτικής πράξης) θα γνωρίσετε πώς αξιοποιούνται στην τάξη συγκεκριμένα λογισμικά, όπως λογισμικά οπτικοποίησης, λογισμικά ανάπτυξης δημιουργικότητας-επικοινωνίας και έκφρασης, λογισμικά προσομοίωσης και λογισμικά γενικής χρήσης με έμφαση στα λογισμικά γνωστικών αντικειμένων.

Β΄ ΦΑΣΗ

Το περιεχόμενο του Προγράμματος της Β΄ Φάσης αφορά στην παρακολούθηση του διδακτικού έργου στα σχολεία. Περιλαμβάνει τρεις (3) ώρες προετοιμασίας για τη διαμόρφωση του πλαισίου παρακολούθησης των δειγματικών διδασκαλιών (όψεις της μαθησιακής διαδικασίας και άξονες παρατήρησης) και τριάντα δύο (32) ώρες παρακολούθησης δειγματικών διδασκαλιών σε πραγματικές σχολικές τάξεις σε δημόσια σχολεία από έμπειρους εκπαιδευτικούς. Ζητούμενο της Β΄ Φάσης της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης είναι η διασύνδεσή της με την Α΄ Φάση και η ανάδειξη της συνάφειας και της συμπληρωματικότητάς τους.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα περιλαμβάνει δύο μέρη:

1ο Μέρος: Προετοιμασία της παρακολούθησης των δειγματικών διδασκαλιών. (3 διδακτικές ώρες)
(Διαμόρφωση του πλαισίου παρακολούθησης των δειγματικών διδασκαλιών: όψεις της μαθησιακής διαδικασίας και άξονες παρατήρησης).

Στο 3ωρο που διατίθεται για την προετοιμασία των δειγματικών διδασκαλιών, θα συγκεντρωθείτε με το τμήμα σας σε μία τάξη, όπου θα συζητήσετε με τον Συντονιστή/Σχολικό Σύμβουλο για τις βασικές αρχές εκπόνησης ενός σχεδίου μαθήματος, ώστε να συνδεθούν οι εικονικές διδασκαλίες της Α΄ Φάσης με την πρακτική εφαρμογή τους στη Β΄ Φάση. Για να είναι αποτελεσματική η παρακολούθηση των δειγματικών διδασκαλιών, καλό είναι να κρατάτε σημειώσεις κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας ή να συμπληρώνετε το *Φύλλο Παρατήρησης*, το οποίο ενδεχομένως να διανείμει ο Συντονιστής με τους άξονες στους οποίους θα εστιάσετε την προσοχή σας. Επίσης, ο Συντονιστής Σχολικός Σύμβουλος θα σας δώσει κάποιες οδηγίες για το πώς να διατυπώνετε τις ερωτήσεις σας προς τους διδάσκοντες-επιμορφωτές, ώστε να φωτίζονται περισσότερο οι καλές πρακτικές τους ή να εντοπίζονται τα αίτια ενδεχόμενων αδυναμιών που παρατηρήθηκαν στη διδασκαλία.

2ο Μέρος: Δειγματικές διδασκαλίες σε πραγματικές σχολικές τάξεις. (18 ώρες διδασκαλίας και 14 ώρες συζήτηση για τις δειγματικές διδασκαλίες)

Οι δειγματικές διδασκαλίες υλοποιούνται σε πέντε (5) σχολικά 7ωρα για την παρακολούθηση των οποίων απαλλάσσετε από τα καθήκοντά σας. Την πρώτη ημέρα, μετά το 3ωρο της προετοιμασίας των δειγματικών διδασκαλιών, θα παρακολουθήσετε δύο (2) διδασκαλίες και θα ακολουθήσουν δύο (2) διδακτικές ώρες συζήτησης. Τις επόμενες τέσσερις (4) μέρες θα παρακολουθήσετε τέσσερις (4) διδασκαλίες και άλλες τρεις (3) ώρες θα συγκεντρωθείτε μαζί με τους διδάσκοντες-επιμορφωτές και τον Συντονιστή Σχολικό Σύμβουλο αντίστοιχης ή συγγε-

νούς ειδικότητας για να συζητήσετε για τις δειγματικές διδασκαλίες που παρακολουθήσατε και τη δυνατότητα αξιοποίησης αυτής της επιμόρφωσης από εσάς τους ίδιους.

Οι διδάσκοντες-επιμορφωτές θα πρέπει να έχουν σχεδιάσει επαρκώς τη διδασκαλία τους και ενδεχομένως να έχουν προετοιμάσει κάποιο υλικό για να σας δώσουν (*Φύλλο Σχεδιασμού Διδασκαλίας*). Η συζήτηση μπορεί να αρχίσει με μια γενικότερη τοποθέτηση του διδάσκοντος-επιμορφωτή σχετικά με τους στόχους που επέλεξε, σε σχέση και με τους γενικότερους σκοπούς του μαθήματος, και τις μεθόδους και τις στρατηγικές που υιοθέτησε για να τους υλοποιήσει. Στη συνέχεια, καλό είναι να του υποβάλετε εστιασμένες ερωτήσεις ή απορίες.

Μετά το τέλος της Β΄ Φάσης και ενόψει της Γ΄ Φάσης θα ήταν χρήσιμο να δώσετε το *Φύλλο Αξιολόγησης* των διδασκαλιών που παρακολουθήσατε στο Π.Ε.Κ. για την ενημέρωση των Σχολικών Συμβούλων/επιμορφωτών και προκειμένου να αξιοποιηθεί και για την αξιολόγηση της επιμόρφωσης από τον Ο.Ε.Π.Ε.Κ..

Γ΄ ΦΑΣΗ

Η Γ΄ Φάση ολοκληρώνει το Πρόγραμμα Εισαγωγικής Επιμόρφωσης. Έχοντας ήδη διανύσει ένα σχολικό έτος υπηρεσίας, έχετε αποκομίσει ποικίλες εμπειρίες. Ενδεχόμενα προβλήματα που συναντήσατε είναι πιθανόν να σας έχουν γεννήσει έντονο προβληματισμό. Η επιμορφωτική διαδικασία έχει στόχο να σας βοηθήσει να επεξεργαστείτε κριτικά τα βιώματά σας αυτά, να εντοπίσετε τις αιτίες των δυσχερειών και να αναστοχαστείτε τις δικές σας εσωτερικευμένες παραδοχές και αρχές σε σχέση με τις πρακτικές σας, ώστε να εξελιχθείτε επαγγελματικά.

Η παρουσίαση των καλών πρακτικών που υιοθετήσατε είναι εξίσου σημαντική στη φάση αυτή της επιμόρφωσης. Αν καταδειχθούν οι αντιλήψεις και οι κανόνες που τις διέπουν, όχι μόνο θα ενδυναμώσουν περαιτέρω το έργο σας αλλά, ακριβώς επειδή διαθέτουν τη δύναμη του βιώματος, έχουν και πολλές πιθανότητες να αποτελέσουν παραδείγματα προς μίμηση και να ενισχύσουν την πίστη και των άλλων συναδέλφων σας στην αξία του εκπαιδευτικού τους έργου.

Πιθανόν τα Π.Ε.Κ. να έχουν φροντίσει ώστε να σας σταλεί πριν από τη Γ΄ Φάση ένα φύλλο εργασίας, στο οποίο θα σημειώσετε ένα ζήτημα που σας προβλημάτισε ιδιαίτερα και μία θετική εμπειρία ή πρακτική που υιοθετήσατε. Το φύλλο αυτό ίσως σας έχει δοθεί στο τέλος της Β΄ Φάσης, για να το συμπληρώσετε και να το φέρετε μαζί σας.

Και στην Γ΄ Φάση προβλέπεται να εργαστείτε σε ομάδες. Τα ζητήματα που θα επιλέξετε να παρουσιάσετε θα αποτελέσουν αυθεντικές μελέτες περίπτωσης, που θα τις συζητήσετε με τους συναδέλφους της ομάδας σας αρχικά. Έτσι, θα έχετε την ευκαιρία να τις προσεγγίσετε από διαφορετικές οπτικές. Κάθε περίπτωση μελέτης και τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η ομάδα θα παρουσιαστούν στην ολομέλεια του τμήματος. Στο στάδιο αυτό μπορεί να τεθούν ερωτήσεις από τα μέλη των άλλων ομάδων και να αναπτυχθεί περαιτέρω ο προβληματισμός.

Ο ρόλος του επιμορφωτή σας είναι κυρίως να συντονίζει και να καθοδηγήσει τη διαδικασία αναζήτησης των παραμέτρων εκείνων που καθόρισαν την έκβαση της κάθε περίπτωσης και να συμβάλει στον εντοπισμό των θεωρητικών αρχών και παραδοχών που την διέπουν. Θα ήταν λάθος να καταλήξει η συζήτηση σε γενικόλογους αφορισμούς. Είναι απαραίτητο τα συμπεράσματα που θα προκύψουν επαγωγικά να διαμορφώσουν ένα πλαίσιο σκέψης που θα σας βοηθήσει να λειτουργήσετε αποτελεσματικότερα στο μέλλον. Το παιχνίδι ρόλων, όπου μπορεί να κληθείτε να μπειτε στη θέση των γονέων, των διευθυντών, των μαθητών κ.λπ., και η επίλυση προβλημάτων είναι μερικές από τις βιωματικές μεθόδους που μπορεί να επιλέξει ο επιμορφωτής για να διευκολύνει την ουσιαστική εμπλοκή σας στην επιμορφωτική διαδικασία.

Τέλος, για την αξιολόγηση του Προγράμματος της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης, τα μέλη του Συντονιστικού Συμβουλίου ή οι Συντονιστές θα σας ζητήσουν να αξιολογήσετε τον βαθμό στον οποίο η Εισαγωγική Επιμόρφωση ανταποκρίθηκε στις ανάγκες σας και θα προσπαθήσουν ενδεχομένως να απαντήσουν, όσο είναι εφικτό, σε τυχόν ερωτήματα που δεν απαντήθηκαν στη διάρκεια της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης. Επίσης, θα σημειώσουν τις προτάσεις και τις παρατηρήσεις σας. Η καταγραφή των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από τη συζήτηση αυτή αποτελεί πολύτιμο υλικό για τον σχεδιασμό της Εισαγωγικής Επιμόρφωσης του επόμενου έτους.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. Ξένη Βιβλιογραφία

- Altrichter H., Posch P., Somekh B., *Οι εκπαιδευτικοί ερευνούν το έργο τους*. Μεταίχιμο, Αθήνα, 2001.
- Ashby A., Hobson A.J., Tracey L., Malderez A., Tomlinson P.D., Roper, T., Chambers G., Healy J., *Beginner Teacher's Experiences of Initial Teacher Preparation, Induction and Early Professional Development: A Review of literature*, Research Report DCSF-RW076, University of Nottingham, 2008.
- Bruner J., *Πράξεις νοήματος*, μτφρ. Ρόκου, Η., Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 1997.
- Carol A.T., *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*, μτφρ. Χ. Θεοφιλίδης, Δ. Μαρτίδου-Φορσιέ, Γρηγόρης, Αθήνα, 2004.
- Dunne R. & Wragg T., *Αποτελεσματική Διδασκαλία*, μτφρ. Ελευθερία Γεωργιάδη, Σαββάλας, Αθήνα, 2003.
- Everard K.B. & Morris G., *Αποτελεσματική Εκπαιδευτική Διοίκηση*, Ε.Α.Π., Πάτρα, 1999.
- Hartley A.B., *You Can't Teach What You Don't Know: Examining and Improving Teacher Preparation*, B.A. Thesis, Wesleyan University: Middletown, Connecticut, 2010.
- MacBeath J., *Η αυτοαξιολόγηση στο σχολείο: Ουτοπία και πράξη επιμ.*, μτφρ. Δούκας Χ. & Πολυμεροπούλου Ζ., Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2001.
- MacBeath J., Schratz M., Mauret D. & Jacobsen L., *Η αυτοαξιολόγηση στο Ευρωπαϊκό Σχολείο. Πώς άλλαξαν όλα*. μτφρ. Δεληγιάννη, Μ., Μεταίχιμο, Αθήνα, 2005.
- Mercer N., *Η συγκρότηση της γνώσης*. Γλωσσική αλληλεπίδραση εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων, μτφρ. Παπαδοπούλου, Μ., Μεταίχιμο, Αθήνα, 2000.
- Michel M., *Λειτουργική Διδακτική*, μτφρ. Φοίβος Αρβανίτης, Πατάκης, Αθήνα, 2009.
- Noye D. & Riveteau J., *Πρακτικός οδηγός εκπαιδευτή*, Μεταίχιμο, Αθήνα, 2002.
- Piaget J., *Η γλώσσα και η σκέψη του παιδιού*. Καστανιώτης, Αθήνα, 2001.
- Vygotsky L.S., *Σκέψη και Γλώσσα*, μτφρ. Α. Ροδή, Γνώση, Αθήνα, 1993.

B. Ελληνική Βιβλιογραφία:

- Αθανασούλα-Ρέππα Α., Κουτούζης Μ., Μαυρογιώργος Γ., Νισσόπουλος Β., Χαλκιώτης Δ., *Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων, τόμ. Α' Εκπαιδευτική διοίκηση και πολιτική*, Ε. Α. Π., Πάτρα, 1999.
- Αθανασούλα-Ρέππα Α., Ανθοπούλου Σ.Σ., Κατσουλάκης Σ., Μαυρογιώργος Γ., *Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων, τόμ. Β' Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού*, Ε. Α. Π., Πάτρα, 1999.
- Βεργίδης Δ., «Προϋποθέσεις για μια Αποτελεσματική Αξιολόγηση της Σχολικής Πρακτικής», *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, τχ. 13, 1991, σσ. 19-22.
- Βοσνιάδου Στ., «Πώς μαθαίνουν οι μαθητές», Διεθνές Γραφείο Εκπαίδευσης της Unesco, <http://www.e-yliko.gr/genarticle003.htm>, 2005.
- Γεωργιάδου Α., Πήλιουρας Π., Βαλμάς, Θ., Σκιά Κ., Σαλαγιάννη Μ., Σαλίχος Μ., «Συζητήσεις μελών της ομάδας εργασίας του Ο.Ε.Π.Ε.Κ. την τρέχουσα χρονιά με τις διευθύνσεις των Π.Ε.Κ., με επιμορφωτές και επιμορφούμενους», *Εισαγωγική Επιμόρφωση: Ανάδειξη καλών πρακτικών, διερεύνηση προβλημάτων και ανίχνευση προοπτικής*, Μπαγάκης, Γ., (επιμ.), Ο.Ε.Π.Ε.Κ., Αθήνα, 2011, σσ. 28-51.
- _____, «Ζητήματα του επιμορφωτικού προγράμματος και του επιμορφωτικού υλικού», *Εισαγωγική Επιμόρφωση: Ανάδειξη καλών πρακτικών, διερεύνηση προβλημάτων και ανίχνευση προοπτικής*, Μπαγάκης, Γ., (επιμ.), Ο.Ε.Π.Ε.Κ., Αθήνα, 2011, σσ. 52-64.

- Δούκας, Χρ., Βαβουρανάκη, Α., κ.ά., *Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών, Η ποιότητα στην εκπαίδευση. Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης* (σελ. 358-390), Αθήνα, Π.Ι., 2008.
- Κατσαρός Ι., *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα, 2008.
- Κατσαρού Ε. – Τσάφος Β., *Από την έρευνα στη διδασκαλία*, Σαββάλας, Αθήνα, 2003.
- Κατσαρού Ε. – Δεδούλη Μ., *Επιμόρφωση και Αξιολόγηση στον χώρο της Εκπαίδευσης*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα, 2008.
- Κόκκος Α., *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Το πεδίο, Οι αρχές Μάθησης, Οι Συντελεστές*. Ε.Α.Π., Πάτρα, 1999.
- _____, *Εκπαίδευση ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*, Μεταίχιμο, Αθήνα, 2005.
- Κόμης Β., *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα, 2004.
- Κόμης Β. & άλλ., *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη Χρήση και Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία. Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*. Τεύχος 2Α: Κλάδοι ΠΕ60/ΠΕ70 ΥΠ.Ε.Π.Θ., Π.Ι., Ε.Α.Ι.Τ.Υ., Πάτρα, 2007.
- Κουλουμπαρίτση Χ.Α., *Η Κατανόηση στο Αναλυτικό Πρόγραμμα στα Σχολικά Βιβλία και στη Διδακτική Πράξη: Συστημική Συσχέτιση και Αξιολόγηση & Εφαρμογές στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση*, Γρηγόρης, Αθήνα, 2003.
- Κωνσταντίνου Χ., *Η Αξιολόγηση της Επίδοσης του Μαθητή ως Παιδαγωγική Λογική και Σχολική Πρακτική*, Gutenberg, Αθήνα, 2000.
- Ματσαγγούρας Η.Γ., *Η Σχολική Τάξη*, Γρηγόρης, Αθήνα, 1999.
- _____, *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Πράξη*, Γρηγόρης, Αθήνα, 2000.
- _____, *Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση*, Γρηγόρης, Αθήνα, 2002.
- _____, *Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη*, Gutenberg, Αθήνα, 2004.
- _____, *Θεωρία της Διδασκαλίας. Η Προσωπική Θεωρία ως Πλαίσιο Στοχαστικο-κριτικής Ανάλυσης*, Gutenberg, Αθήνα, 2006.
- Μπαγάκης Γ., (επιμ.), *Προαιρετικά Εκπαιδευτικά Προγράμματα στη Σχολική Εκπαίδευση*. Μεταίχιμο, Αθήνα 2000.
- _____, *Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής*. Μεταίχιμο, Αθήνα, 2001.
- _____, *Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής*, Αθήνα, Μεταίχιμο, 2002.
- _____, *Ο εκπαιδευτικός και το Αναλυτικό Πρόγραμμα*. Μεταίχιμο, Αθήνα 2004.
- _____, *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*, Μεταίχιμο, Αθήνα, 2005.
- Μπαγάκης Γ., Δεμερτζή Κ., Σταμάτης Θ., (επιμ.), *Ένα σχολείο μαθαίνει. Η αυτοαξιολόγηση ενός σχολείου στο πλαίσιο του Διεθνούς Προγράμματος Carpe Vitam. Leadership for Learning*, Λιβάνης, Αθήνα, 2007.
- Μπαγάκης Γ., Δεμερτζή Κ., Καίσαρη Σ., Φακίτσα Μ., Σταμάτης Θ., *Πειραματισμός τάξης για διδασκαλία με ομάδες μαθητών*, Γρηγόρης, Αθήνα, 2008.
- Μπαγάκης Γ., Δεμερτζή Κ., (επιμ.), *Ένα χρόνο μετά την εφαρμογή των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων. Τί άλλαξε;* Γρηγόρης, Αθήνα, 2009.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Εισαγωγική Επιμόρφωση – Α΄ Φάση (45 ώρες)

Κωδικός	Διδακτικό Αντικείμενο	Ώρες
1. Αρχές διοίκησης και οργάνωσης της εκπαίδευσης (8 διδακτικές ώρες)		
1α	Δομή εκπαίδευσης. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν στις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιότητα των εκπαιδευτικών ως δημοσίων υπαλλήλων. Η βασική νομοθεσία που ρυθμίζει τα θέματα διοίκησης της σχολικής μονάδας.	4
1β	Ο ρόλος της Ηγεσίας στο σχολείο (Διευθυντή, Συλλόγου Διδασκόντων, Σχολικού Συμβούλου, Εκπαιδευτικών κ.λπ.). Μαθητικά συμβούλια, Σύλλογοι Γονέων, Συνδικαλιστικά όργανα, Τοπική κοινότητα.	4
2. Βασικές αρχές διαχείρισης σχολικής τάξης (8 διδακτικές ώρες)		
2α	Προσδοκίες και επιδιώξεις των εκπαιδευτικών, διαμόρφωση-διαπραγμάτευση παιδαγωγικού και διδακτικού συμβολαίου. (εργαστήριο)	4
2β	Ζητήματα συμπεριφοράς, μαθησιακές δυσκολίες, διαφοροποίηση της διδασκαλίας, διαχείριση της πολυμορφίας του μαθητικού πληθυσμού. (εργαστήριο)	4
3. Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης, εκπόνηση σχεδίου μαθήματος - Μοντέλα διδασκαλίας και στρατηγικές που ευνοούν την ενεργό συμμετοχή και αυτενέργεια των μαθητών (8 διδακτικές ώρες)		
3α	Παρουσίαση της φιλοσοφίας των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων. Προγραμματισμός και οργάνωση διδακτέας ύλης, εκπόνηση σχεδίου μαθήματος. (εργαστήριο)	4
3β	Προετοιμασία διδακτικής ενότητας ή κεφαλαίου, στάδια διδασκαλίας με επιλογή διδακτικών στόχων και αντιστοιχων διδακτικών ενεργειών και μαθησιακών δραστηριοτήτων (εξοικείωση με μοντέλα διδασκαλίας, διδακτικές στρατηγικές και διδακτικά εργαλεία). (εργαστήριο)	4
4. Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας (8 διδακτικές ώρες)		
4α	Εικονικές διδασκαλίες, μικροδιδασκαλίες, διδακτικές καταστάσεις/βιντεοσκοπημένες διδασκαλίες. (εργαστήριο)	4
4β	Σχέδια εργασίας, ερευνητικές εργασίες (projects), ομαδοσυνεργατική προσέγγιση, λειτουργία των ομάδων. (εργαστήριο)	4
5. Η αξιολόγηση ως παιδαγωγική πράξη και ερευνητική διαδικασία σε σχέση με τον μαθητή και το διδακτικό έργο (8 διδακτικές ώρες)		
5α	Η αξιολόγηση στην πράξη: Βασικές αρχές, μορφές, κριτήρια, τεχνικές αξιολόγησης του μαθητή μέσα από παραδείγματα διαμόρφωσης δοκιμασιών και διαμόρφωση κριτηρίων βαθμολογίας. (εργαστήριο)	4
5β	Τρόποι αξιολόγησης του διδακτικού έργου - αυτοαξιολόγηση εκπαιδευτικού και μαθητή, φάκελος επιτευγμάτων - portfolio (αξιολόγηση μεθόδων και μορφών διδασκαλίας, επίτευξη στόχων κ.ά.). (εργαστήριο)	4
6. Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη (5 διδακτικές ώρες)		
6α	Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη διδακτική διαδικασία. Εικονική διδασκαλία στην οποία αξιοποιούνται οι ΤΠΕ. (εργαστήριο)	3
6β	Χρήση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών λογισμικών και εργαλείων και αξιοποίησή τους στην τάξη. (εργαστήριο)	2

